

ErfWijzer Steenuil

Bekijk het erf door de ogen van een Steenuil!

Dit hulpmiddel geeft inzicht welke verbeteringen u op het erf kunt treffen voor de Steenuil. Voor een Steenuil zijn drie aspecten van cruciaal belang in zijn leefgebied:

- 1 jaarrond voldoende **voedsel**
- 2 een geschikte **nestplek**
- 3 **veiligheid**

Alle drie de aspecten moeten in orde zijn.

Elk aspect wordt hieronder kort toegelicht. Vervolgens worden voorbeelden ter verbetering gegeven. Voor een overzicht van alle mogelijke maatregelen verwijzen we naar de maatregelencatalogus (www.steenuil.nl).

Per aspect is het bijbehorende deel van de maatregelencatalogus (**mc**) aangegeven. **Alle verbeteringen hebben betrekking op het gebied binnen een straal van 200 meter gerekend vanaf de (potentiële) nestlocatie.**

De kans dat er zich een Steenuil op uw erf vestigt neemt toe wanneer er in de directe omgeving Steenuilen voorkomen. Jonge Steenuilen die op zoek zijn naar een eigen leefgebied verplaatsen zich slechts over korte afstanden: meestal minder dan 5 kilometer vanaf de geboorteplaats. Kijk voor meer informatie over het voorkomen van Steenuilen op www.sovon.nl.

Neem voor meer informatie of advies contact op met de provinciale organisatie Landschapsbeheer (www.landschapsbeheer.nl) of STONE Steenuilenoverleg Nederland (www.steenuil.nl). Landschapsbeheer kan u ook meer vertellen over de subsidiemogelijkheden voor erfverbetering.

1

voedsel

Wat eten Steenuilen?

Steenuilen hebben een ruime menukeuze. Belangrijk zijn

muizen,

grote insecten (meikevers),

larven en **rupsen.**

Kikkers,

salamanders,

nachtvlinders en

jonge vogels (mussen, spreeuwen, merels)

worden echter ook niet versmaad. Ditzelfde geldt voor regenwormen.

Deze alternatieve prooien zijn vooral belangrijk als er weinig muizen zijn. Om hun jongen dan van voldoende voedsel te kunnen voorzien is het nodig dat de Steenuil kan overschakelen op andere prooien.

Het is dan ook belangrijk dat u uw erf **gevarieerd** inricht en **gefaseerd** beheert. Hierdoor is er geschikt leefgebied voor veel verschillende prooidieren en kan de Steenuil kiezen uit een ruim aanbod.

Steenuilen vangen hun prooi vaak lopend. Ook jagen ze graag van een lage uitkijkpost (muizen). Dat lukt alleen in korte vegetatie. Rupsen worden vaak tussen vegetatie bemachtigd. Meikevers en andere grote insecten worden lopend of vliegend gevangen.

Maatregelen om het prooiaanbod te verbeteren (mc deel 4)

Leg dubbele rasters aan en laat er tussenin een ruigtestrook ontstaan.

Plant struiken en bomen die noten dragen (beuk, hazelaar, walnoot, eik).

In lang gras kunnen Steenuilen niet goed uit de voeten. Zorg daarom voor een ruime oppervlakte aan kort gras, maar maai niet te intensief. Beweiding met schapen of paarden is prima.

Leg composthoppen, mesthoppen, takkenrillen en houtstapels aan.

Leg een vijver of poel aan.

Zaai een verloren hoek in met graan (b.v. rogge of gerst) en laat dit de winter overstaan.

Leg een gevarieerde moestuin aan, plant er een (beuken- of meidoorn-)haag omheen.

Plant waar mogelijk heggen en singels aan.

Plant een boomgaard met hoogstamfruitbomen.

Laat her en der overhoekjes met ruigtekruiden ontstaan. Maai die 2x per jaar.

Plaats rasterpaaltjes die als uitkijkposten dienst kunnen doen. Géén prikkeldraad of schrikdraad bovenop!

Wegbermen nemen voor Veldmuizen in belang toe als de gras- en kruidvegetatie een hoogte heeft van 10 tot 30 centimeter. Maai daarom regelmatig (2 tot 3 keer per jaar), maar niet te kort.

Bermen langs drukke wegen vormen een potentieel gevaar. Voer hier geen beheer dat gericht is op het verbeteren van het prooidierenaanbod. Door het planten van een haag/singel kan soms voorkomen worden dat Steenuilen te laag over de weg vliegen.

nestplek

2

Waar broeden Steenuilen?

Steenuilen zijn uitgesproken **holenbroeders.**

Ze nestelen graag in natuurlijke holten in **hoogstamfruitbomen** (appel, walnoot) en **knotbomen** (wilg, populier).

Ook wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de ruimte tussen de dakbedekking en de isolatielaag in **schuurtjes en stallen.**

Nestkasten worden ook graag benut.

De Steenuil is gebaat bij meerdere geschikte nestplekken in zijn territorium. Dan kan hij wisselen en heeft voldoende mogelijkheden om de juiste broedplaats te kiezen.

Maatregelen om de nestgelegenheid te verbeteren (mc deel 5)

Houd bestaande natuurlijke holten in stand, laat oude (dode) bomen zo lang mogelijk staan.

Bevorder het ontstaan van natuurlijke holten door her en der inrotting na snoeiwerk toe te staan.

Plant hoogstambomen als appel en walnoot aan.

Plant (waar passend) knotbomen aan.

Onderhoud knotbomen regelmatig.

Maak de ruimte tussen de dakbedekking en de isolatielaag bereikbaar voor Steenuilen.

Houd bij de renovatie van een schuur of ander gebouw rekening met de Steenuil. Vaak is het simpel de aanwezige nestplek te behouden of een nieuwe te creëren. Houd de plek toegankelijk.

Plaats een (extra) nestkast op een rustige locatie.

Belang van schuilplaatsen

Net uitgevlogen jonge Steenuilen zijn bijzonder kwetsbaar omdat ze nog niet goed kunnen vliegen, hun leefomgeving nog niet goed kennen en gevaren slecht kunnen inschatten. Veel jongen overleven de eerste levensmaanden niet. Voor hun overleving is het van groot belang dat er op uw erf voldoende **schuilplaatsen** aanwezig zijn en dat u aandacht geeft aan potentiële gevaren. Van nature zoeken jonge Steenuilen veilige plekken om zich overdag te verbergen. Hoe meer van dergelijke plekken er zijn des te beter. Ook voor volwassen Steenuilen zijn goede schuil- en roestplaatsen van belang.

Gevaren

Autoverkeer is één van de belangrijkste doodsoorzaken van Steenuilen. In een drinkbak, teil of badkuip kan een uil **verdrinken**.

Een niet zo zichtbaar maar dodelijk gevaar voor Steenuilen is **gif**, dat ze via insecten en vooral muizen binnen kunnen krijgen.

Predatoren zijn vooral de

Steenmarter, en in mindere mate de

Sperwer en de

Bosuil. Ook

honden en

katten eisen hun tol.

Maatregelen om de veiligheid te verbeteren (mc deel 6)

Let op uw huisdieren in de periode dat de jonge Steenuilen uitvliegen.

Let bij plaatsing van een nestkast erop dat de jonge uilen zelf de kast weer in kunnen als ze uitstapjes maken (laat de opening van de kast op een tak uitkomen).

Zorg voor meerdere geschikte schuilgelegenheden in de nabijheid van de nestlocatie (takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken e.d.)

Maak (de zolder van) schuurtjes toegankelijk.

Plaats extra nestkasten.

Voorzie drinkbakken van gaas of houten voorzieningen langs de wand zodat te water geraakte Steenuilen (en andere vogels) eruit kunnen komen.

Dek schoorstenen af met gaas.

Maak het huis 'muisproof' zodat u niet naar gif hoeft te grijpen.

Indien u bij een drukke weg woont, tref de voorzieningen voor Steenuilen zo ver mogelijk van de weg af.

Neem bij aanwezigheid van Steenmarters in de omgeving anti-martermaatregelen, bijvoorbeeld door aanpassing van de nestkast of de nestopening, of door zo veel mogelijk macrolon aan te brengen rond de stam van de boom waarin de kast hangt (alleen zinvol bij een geheel solitair staande nestboom).

Als er Bosuilen in de directe omgeving voorkomen is het erf minder geschikt voor Steenuilen.

